

Ο ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά την περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, κάθε Παρασκευή απόγευμα τελείται μία από τις ωραιότερες ακολουθίες της Εκκλησίας μας. Ξέρετε ποια;...

Οι Χαιρετισμοί της Παναγίας μας ή αλλιώς ο «Ακάθιστος Ύμνος».

- Γιατί λέγονται «Χαιρετισμοί»;

Διότι επαναλαμβάνεται ο χαιρετισμός στην Παναγία «χαίρε». Σήμερα θα μιλήσουμε για την καταπληκτική ιστορία των «Χαιρετισμών».

ΔΙΗΓΗΣΗ

Μεταφερόμαστε για λίγο στο Βυζάντιο. Τον 7^ο αιώνα μ.Χ. 100.000 Άβαροι, εχθρικός λαός πολιορκήσε την Κωνσταντινούπολη. Ο αυτοκράτορας της Βασιλεύουσας Ηράκλειος έλειπε σε εκστρατεία κατά των Περσών για να απελευθερώσει τους Αγίους Τόπους και να επαναφέρει τον Τίμιο Σταυρό. Τότε βρήκαν ευκαιρία οι Άβαροι και έχοντας ως συμμάχους τους Πέρσες συγκέντρωσαν στρατό έξω από τα τείχη της Πόλης. Στόχος ο πλούτος της Βασιλεύουσας.

Οι βάρβαροι άρχισαν την επίθεση με οργή και σκληρότητα. Οι Βυζαντινοί στρατιώτες αντιστάθηκαν έχοντας ως συμπαραστάτη όλο τον λαό. Η πρωτεύουσα της βυζαντινής αυτοκρατορίας βρισκόταν υπό στενή πολιορκία. Οι ώρες ήταν δραματικές. Ο φρούραρχος της Κωνσταντινούπολης Βώνος επιθεωρούσε τον στρατό και τις οχυρώσεις, ενώ ο Πατριάρχης Σέργιος, κρατώντας τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, γυρνούσε στα τείχη εμψυχώνοντας τους υπερασπιστές της Πόλης.

Μάχονται όλοι! Μεγάλοι και μικροί! Εκσφενδονίζουν πέτρες, ξύλα, καυτό νερό και λάδι!... Προσεύχονται και παρακαλούν την «Υπέρμαχο Στρατηγό» να τους σώσει από τους Αβάρους. Μες στη φωτιά και τον γενικό χαλασμό κάποιοι από τους εχθρούς βλέπουν τη μορφή μιας σεμνής γυναίκας να περιτρέχει τα τείχη και να τα περιφρουρεί. Ήταν η Παναγία! Η Υπέρμαχος Στρατηγός!

Ξαφνικά ένας φοβερός ανεμοστρόβιλος - θεόσταλτος στ' αλήθεια - αναστατώνει τον στόλο των βαρβάρων. Τα πολιορκητικά μηχανήματα διαλύθηκαν. Οι εχθροί τρέπονται σε φυγή και τα καράβια τους τσακίζονται μεταξύ τους. Οι Βυζαντινοί ακάθεκτοι πυρπολούν. Οι βάρβαροι ντροπιασμένοι και ηττημένοι λύνουν την πολιορκία. Η Κωνσταντινούπολη πανηγυρίζει. Όλοι πιστεύουν ακράδαντα ότι η αόρατη Σκέπη της Παναγίας θαυματουργικά έδωσε τη νίκη στους Χριστιανούς και έτρεψε σε φυγή τους βαρβάρους.

Ήταν 7-8 Αυγούστου του 626 μ.Χ.. Η Βασιλεύουσα γιορτάζει το θαύμα της Παναγίας. Αμέσως μετά τη νίκη ο Πατριάρχης Σέργιος, οι άρχοντες και όλος ο λαός έσπευσαν να συγκεντρωθούν στην εκκλησία της Παναγίας των Βλαχερνών και να την ευχαριστήσουν για το θαύμα. Τότε έψαλλαν - χωρίς να καθίσουν καθόλου, όπως αναφέρει η παράδοση - τον Ύμνο που από τότε ονομάστηκε «Ακάθιστος». Βέβαια ο Ύμνος αυτός προϋπήρχε και ψαλλόταν προς τιμήν της Υπεραγίας Θεοτόκου, αλλά κατά τη νύχτα εκείνη καθιερώθηκε πλέον κατά τρόπο επίσημο

και πανηγυρικό στην Εκκλησία μας, ενώ συμπληρώθηκα και με το τροπάριο «Τη Υπερμάχω» το οποίο συνετέθη εκείνες τις ώρες με αφορμή τη θαυμαστή νίκη των Βυζαντινών.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

1. Τι είναι ο Ακάθιστος Ύμνος και ποιος είναι ο συνθέτης του;

Είναι ένα Κοντάκιο (πήρε το όνομά του από το «κοντό», δηλαδή μικρό κυλινδρικό ξύλο στο οποίο τύλιγαν τον πάπυρο), δηλαδή είδος εκκλησιαστικού ύμνου που αποτελείται από το προοίμιο (εισαγωγή) και 24 Οίκους. Οι περισσότεροι ερευνητές αποδίδουν τον Ακάθιστο Ύμνο στον Ρωμανό τον Μελωδό, ο οποίος έχει γράψει πλήθος εκκλησιαστικών ύμνων.

2. Ποια η μορφή και η σύνθεση του Ύμνου;

Αρχίζει με το προοίμιο «Τη Υπερμάχω». Ακολουθούν οι 24 Οίκοι (στροφές με αλφαβητική ακροστοιχίδα, από το Α έως το Ω), χωρισμένοι σε 4 «Στάσεις». Σε κάθε «Στάση» αντιστοιχούν 6 Οίκοι. Οι τρεις αναφέρονται στη Θεοτόκο και οι άλλοι τρεις υμνούν τον Κύριο.

Κάθε Οίκος στη Θεοτόκο, ακολουθείται από 6 στίχους που καθένας περιλαμβάνει δυο «Χαίρε». Και κλείνουν με το «εφύμνιο» (επωδός): «Χαίρε, Νύμφη ανύμφευτε».

Οι Οίκοι που υμνούν τον Κύριο, δεν ακολουθούνται από στίχους. Κλείνουν με το εφύμνιο «Αλληλούια».

Σήμερα ο Ακάθιστος Ύμνος έχει ενταχθεί στο Απόδειπνο και κατά την περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής ψάλλεται τις Παρασκευές μαζί με τον κανόνα «Ανοιξω τω στόμα μου...» που έγραψε ο Άγιος Ιωσήφ ο υμνογράφος.

3. Ποιο είναι το θέμα και το περιεχόμενο του Ακάθιστου Ύμνου;

Η αιειάρθρηνη Μητέρα του άναρχου Υιού και Λόγου του Θεού: Οι ιεροί υμνογράφοι χρησιμοποιούν ό,τι ωραιότερο εγκώμιο για την Παναγία μας είπαν οι προ αυτών άγιοι Πατέρες. Συγχρόνως στρέφουν την ψυχή μας προς τα ουράνια ύψη, όπου βρίσκεται η Κυρία των Αγγέλων, η Πλατυτέρα των ουρανών και ζητούν ταπεινά τη βοήθειά της, παρακινώντας και όλους εμάς να κάνουμε το ίδιο.

Αναλυτικότερα:

- Στην Α' στάση (Οίκοι Α-Ζ) ο υμνογράφος εξιστορεί και ανυμνεί τα γεγονότα του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου και κλείνει με τον Οίκο όπου ο δίκαιος Ιωσήφ δοξάζει τον Θεό για το Μέγα Μυστήριο, με το «Αλληλούια».
- Στη Β' στάση (Οίκοι Η-Μ) εξιστορούνται και υμνούνται τα γεγονότα από τη Γέννηση του Κυρίου έως την Υπαπαντή και κλείνει με το «Αλληλούια» του δίκαιου Συμεών του Θεοδόχου που είδε τον Σωτήρα του κόσμου.
- Στη Γ' στάση (Οίκοι Ν-Σ) ο υμνογράφος αναφέρεται στην αλλαγή που έφερε στον κόσμο ο ενανθρωπήσας Κύριος με τη διδασκαλία Του και κλείνει με το «Αλληλούια» της κάθε ψυχής προς Αυτόν που έσωσε τον κόσμο.
- Στη Δ' στάση (Οίκοι Τ-Ω) η Θεοτόκος υμνείται ως προστάτης των πιστών. Γι' αυτό και κλείνουμε αυτούς τους Χαιρετισμούς με το «Αλληλούια» όλων των πιστών που ανακράζουν:

«Ὡ πανύμνητε Μη̄τερ, ἡ τεκοῦσα τὸν πάντων ἁγίων ἁγιώτατον Λόγον...», δέξου τὴν προσφορά μας καὶ λύτρωσέ μας ἀπὸ κάθε συμφορά καὶ ἀπὸ τὴ μέλλουσα κόλαση.

4. Για ποιους λόγους λοιπόν, καταφεύγουμε στην Παναγία μας; (...)

α) Διότι περνάμε δύσκολες μέρες. Ο τόπος μας, ὅπως γνωρίζουμε ὅλοι, βρίσκεται σε κατάσταση πολὺ κρίσιμη. Οικονομική, πνευματική, υγειονομική. Χρόνια τώρα καταστρέφεται σταδιακά, μεθοδικά καὶ ὑπουλα. Καταστρέφονται τὰ στηρίγματά του, τὰ θεμέλια τῆς παράδοσής του. Ἡ πανδημία με ὅλες τὶς συνέπειές τῆς μας ἔχει ταλαιπωρήσει πολὺ. Γι' αὐτές λοιπόν τὶς δυσκολίες μας πρέπει νὰ καταφεύγουμε στὴν Παναγία μας. Ἐχουμε τὴν πολὺτιμη ἐμπειρία τῆς αγάπης Τῆς. Ὅπως τότε ἔσωσε τὴ Βασιλεύουσα, ἔτσι καὶ τώρα νὰ καταφεύγουμε στὴν προστασία Τῆς γιὰ νὰ σώσει τὴν πατρίδα μας.

β) Διότι ἡ Παναγία μας γνωρίζει ἀπὸ πόνο. Πράγματι Ἐκείνη δοκιμάστηκε σκληρὰ στὴ ζωὴ τῆς. Πάνω στὸν λόφο τοῦ Γολγοθᾶ τὸ σπαθὶ τοῦ πόνου ξέσχισε τὴ γλυκιά τῆς καρδιά. Καὶ ἀπὸ τότε Ἐκείνη ἔγινε Μητέρα ὅλων τῶν πονεμένων, τῶν καταδιωγμένων, τῶν ἀδικημένων τῆς ζωῆς. Καὶ ἀπὸ Ἐκείνη τὴν ὥρα κάθε πιστὸς τὴν ἔχει Μητέρα τοῦ στοργικῆ καὶ μυριαγαπημένη.

Κι ἐμεῖς σε κάθε κίνδυνο, σε κάθε δυσκολία, σε κάθε πειρασμό... ἀς τρέχουμε ἀμέσως σε Ἐκείνη. Ἀμέσως νὰ τρέχουμε! Ἀς ἔχουμε πρόχειρο τὸ ὄνομά τῆς στὰ χεῖλη μας ὅπως ὁ ἀπλὸς λαὸς τῆς φωνάζει σε κάθε του ἀνάγκη «Παναγία μου!». Ἀς τὴν επικαλούμαστε καὶ γιὰ τὰ θέματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὴν ηλικία μας, τὴν οικογένειά μας, τὴν πατρίδα μας καὶ νὰ εἴμαστε σίγουρη γιὰ τὴ βοήθεια καὶ τὴ μεσιτεία τῆς. Ἡ Παναγία μας, ἡ ἀληθινὴ Μητέρα ὅλου τοῦ κόσμου, θὰ μας βοηθήσει. Διότι εἶναι Μητέρα ὅλων, Μητέρα τοῦ πόνου, τοῦ σταυροῦ, τῶν πονεμένων καὶ βασανισμένων παιδιῶν τῆς, παρηγοριά τῶν θλιβομένων καὶ σωτηρία τῶν ἀπελπισμένων ναυαγῶν τῆς πολυτάραχης ζωῆς μας.

Στὸ διάστημα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἡ αγία μας Ἐκκλησία τοποθέτησε κάποιους σταθμούς ἀνεφοδιασμοῦ γιὰ νὰ βοηθήσει τὸν ἀγῶνα μας. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι καὶ ἡ ἀκολουθία τῶν «Χαιρετισμῶν», ποὺ ψάλλεται κάθε Παρασκευὴ ἀπὸ τὴν πρώτη μέχρι καὶ τὴν πέμπτη ἐβδομάδα. Ἐτσι μας δίνεται ἡ δυνατότητα νὰ συνδεθούμε πιο στενά με τὴν Παναγία μας. Κάθε Παρασκευὴ ἀπόγευμα ἀς μὴν χάνουμε λοιπόν αὐτὴ τὴν πνευματικὴ ευκαιρία.

Ἀς ἀπευθυνόμαστε στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο με τὴ συγκινητικὴ ἀκολουθία τῶν «Χαιρετισμῶν» καὶ σε ἄλλες στιγμές μας. Νὰ Τὴν υμνοῦμε γιὰ τὸ ἀνυπέρβλητο μεγαλεῖο Τῆς, νὰ Τὴν εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ πλήθος τῶν θαυμαστῶν δωρεῶν Τῆς καὶ νὰ τὴν ἱκετεύουμε νὰ μας διατηρεῖ κάτω ἀπὸ τὴν κραταιὰ σκέπη καὶ προστασία Τῆς!

ΣΥΝΟΗΜΑ: Χαίρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε!